کۆرۆنا و سینەما و دیواری سەر باڵەخانەی کەلاوەکەی گاوران …
نووسینی: بەکر ئەحمەد

ئەم وێنەیەی ژێرەوە، ئەگەرچی بەشی سەرەوەی ئەم وتارەی داگیرکردووە، دەکرێ لە کۆتایی وتارەکەدا، جارێکی دیکە بگەڕێیتەوە سەری. لە راستیشدا هیچ شتێکیش روونادات ئەگەر بەر لە خوێندنەوەی وتارەکەیش سەرنجێکی وردی بدەیتێ. دیمەنی پیرۆزەیی و خۆڵەمێشی تێکەڵ بە زەردەپەڕو بەجوولەیی ناو وێنەکە، شتێکی تیایە کە نیگا بەخۆیەوە ڕادەکێشێ.

بە کرۆکی بابەتەکە.

ڕۆژگارێک لە سویددا کەتەلۆگێک هەبووکە پیاندەووت: لاپەرەزەردەکان. دەکرێ لە وڵاتە جۆراوجۆرەکانی دیکەی ئەوروپادا ناوێکی دیکەی هەبووبێت.

کوردواتەنی، شاخی مار و شیری چۆلەکە لە دوو توویی ئەو کەتالۆگەدا جێیدەبووەوە. لە ئاستی سەراسەری و شار و شارۆچکەکانی دیکەی ولاتدا، تۆ دەتتوانی بۆ فلان کارخانە بگەرێیت وناوی هەر “قادر قادر”ێکی کورد کە لە سویددا دەژی و تۆ نازانی لە چ شارێکدا نیشتەجێیە، بۆ چاوخشاندنێکی خێرا بە لاپەرەکانیدا ، ئاسان بدۆزیتەوە. ئەگەر زانیارییەکان دەربارەی کاک “قادر”، بە خواستی خۆ نەخرابێتە خانەی شاردنەوەوە بۆ مەبەستی پاراستنی کەسایەتیەوە.
گەشەی نێت و دیجیتالیزەکردنی زانیاری و پیشکەوتنی ئەپلیکەیشنەکانی ناو مۆبایلە زیرەکەکان، کارێکی کرد کە لەمڕۆدا ، لە هیچ کونج و کەلەبەرێکی ئەم ولاتەدا، دانەیەک لەو کەتەلۆگانە نەدۆزیتەوە.
رۆژێک لەگەڵ برا بچکۆلەکەمدا، تەمەنی 50 ساڵە لە ئیستادا و ئەم دوو ژمارەییەی تەمەنەکەی هەشتاش ئەو رزگارناکات لەوەی هەر برا بچووکی من بێت، پرسیاری کاریگەری گەشەسەندنی دیجیتالیزەکردنی دنیامان دەکرد و کەوتین بەسەر باسی ئەو خزمەتگووزارییانەی کە لاپەرەزەردەکانی جاران و ئەپلیکەیشنە نوێکانی دنیای ناو مۆبایلەکان هێناویانەتە ئاراوە. بە کورتی: سەفەری بەدەستهێنانی زانیاری لە پەڕەی کاغەزەوە بۆ ناو شاشەی مۆبایلەکان.

لە شوێنێکدا برا بچکۆلەکەم دەڵێ: دەزانی کە کورد و خەڵکی سلێمانی لە پێش سویدییەکانەوە بوون بە داهێنانی لە چێشنی بە دەستهێنانی زانیاری کە لاپەڕە زەردەکانی جاران دەیدایە خەڵک، بەڵام نەگبەتی کوردەکــــان لەوەدایە کە ئەو داهێنانەیــــــان بەو شیــــوازە ناونووسنەکردووە وەک ئەوەی لە سوید و ولاتەکانی دیکەی خۆرئاوادا کردوویانە. بە نموونە تۆمارکردنی ئەو زانیارییانە لە کوردستان لە شکڵی کەتەلۆگێکدا نەبووە و ئینسان ناشکرێ بەوەی ئەم داهێنانە لە کەتەلۆگ نەنــراوە، ئینکــاری ئەم دەســتپیشخەرییەی خەڵکــی شــارە حەیا تەکە بکات.
من سەیرێکی دەکەم و سوپاسگوزارم کە دەمێکە لە سوید دەژیم و لە بەرانبەر ئەم شەکرشکاندنەی براکەمدا، هیچ شتێکی تەناگرم و ئەویش دەمبەخێندە و بە حەماسەتێکی تووندەوە، خەریکی بەلگەهێنانەوەیێکی زیــاترە. ناچــار لە شوێنەکــدا، دەیوەســتێنم و پێیــدەڵێم: دەکرێ نمــوونەیەک لەو لاپەڕە زەردانەی ســلێمانیم بە بەنیتەوە کە مــن پێمنەزانیوە، یاخود نەمبینیوە و دەکرێ لای جەنابتان دەستکەوێ.

برا بچکۆلە پێنجا ساڵانەکەم ئاوا وەڵامدەداتەوە: ڕۆژگارێک لە حەفتاکانی سلێمانیدا، خەڵکی تەلەفۆنییان بە ریستۆرانێک دەکرد و ئەو خواردنانەیان داوا دەکرد کە دەیانویست بۆیان بێتە ماڵ، یان دەیانپرسی فلانە خواردنیان ماوە و دەیانەوێ کەسێک بنێرن تا دوو قابلەمەی بچووکییان بۆ پرکات.
ئەو کــات مەتعەمــی عەلــی ســوور، لە گەڕە مەتعەم ســلێمانییدا کە خاوەنەکەی حاجی فەتاح بوو، بە دوو لە ریستۆرانە گەورەکانی سلێمانی دەژمێردران. مەتعەمەکەی عەلی سوور بەرانبەر سینەمای ڕەشید بوو، ئەوەی حاجی فەتاحیش لە ئەسحابەسپی بوو. یادی بەخێر (عەلی سوور) لەســەر کورســییەکەی خۆیەوە کە لە ســووچێکی نزیــک هــاتنەژوورەوەی ریستۆرانەکەدا دانرابوو و پارەی وەردەگرت، هەموو ئەو پانتاییە گەورەیەی دەبینــی کە بە ســەر دەرگــا گەورەکەی ســینەماوە بــوو و پۆســتکارت و ریکلامە گەورەکــانی فیلمەکــانی پیــا هەڵدەواســرا. گەر هاموشە و قەڵەباڵغی سەرشستەکەی بەردەم ریستۆرانەکەش نەبوایە، گەشەیەکی باشی ریکلامی فیلمەکانی سینەما “سیروانیش”ی دەبینی کە کەوتبووە کەلانی خوارەوەی لەقەنتەخانەکەی خۆیەوە.
جــار ناجــارێک مشەتەری قەشمە و ســاختەچی تەلەفۆنەکییــان دەکــرد و دەیانپرسی ئاخۆ فلانە خواردنییان ماوە یاخود نا، بەڵام بەر لە کەتایپەهێنانی ئاخاوتنەکە بە عەلی سووریان دەوت: زەحمەت نەبێت سەیرێکی ئەو بەریش ناکەیت تا پێمان بلییت چ فلیمیك ئیشدەکا. ئەگەر ریکلامی سەر سووچەکەی لای سەعاتەکەیشت لی دیارە بەشکم پێمان

بلەی، ریکلامی فیلمە یەنانییەکەی پەوەیە بە هەفتەی ئایندە؟
برا بچکەلەکەم درێژەی دەداتە و دەڵێ: من دەنیام کە کەمەڵێک جنیو لە کەتایی ئەم جۆرە ئاخاوتنانەدا دەکرێ ببیسترێ کە من نامەوێت تەماری بکەم. وەک دەزانن ئەو جنیوانە ئەوەندە تەڕن کە ئەگەر وشکیش ببنەوە، نووسینەوەیان ئاسان نییە. من لە بەرزی ئاداب و ئەخلاقی زمانەوانی برا بچکەلەکەم سەرم سووڕدەمێنێ، ئەو درێژەی دەداتە و دەڵێ: بەگوومان ئەگەر داخوازیکردنەکانی کریاران بە خواردن جدیی بەایە و کەلەک و کووەکی هەرزەکارانەی لە پشتەوە نەبوایە، ئەوا عەلی سوور ناوی فیلم و پالەوانی فیلمەکانیشی بە مشتەرییەکانی دەگەراوە.
بەڵام خاڵی سەرەکی گەرانەوەی ئەم چیرەکەی کاکم ئەوەیە کە ئەو زانیارییانەی لاپەرە زەردەکانی جاران و ئەپلیکەیشنە تازەکانی ئەمەڕۆ بە هاولاتیانی دەدا، 40 تا 50 سالیک لەمەوبەر لایەن “عەلی سوور”ەوە پیشکەشکراوە. وەلامدانەوە بەوەی کە چ خواردنەک دەستدەکەوێت و دەکرێ بگەێنرێتە ماڵ یاخود نا، پەدانی زانیاری بەو کەیارانەی کە دەیانەوێ بزانن چ فیلمەک لە سینەماکاندا نمایشدەکرێت و تەنانەت ئاگاداربوون لەوەی کە پرۆگرامی هەفتەی ئایندەی سینەمایش چییە. بەدەستهێنانی کەمەڵەک زانیاری گرنگ لە ئاخاوتنەکی تەلەفۆنی کورتدا.
هەستدەکەم بە ناهەق لە سەرەتای دامەزراندنی باسەکەدا، خەریکبوو رەفتارەکی براگەورانەی کوردی لەبەرانبەر برا بچکەلەکەمدا ئەنجامبدەم و گوە لە ئەرگومێنتەکانی نەگرم . بەڵام قسەکانی جەریکیش راستی تەدایە و من ناچارم سوپاسی بکەم کە لە تەمارکردنی مەژووی بەدەستهێنانی زانیاریدا، لە ەیی ئەو نموونانەوە کە هینایەوە، شارەکەم رەڵەکی گرنگی ونبووی هەبووە و ئەم گیرانەوەیەی منیش لەم وتارەدا، دەبەتە تەمارکرنی مەژووی ئەم جۆرە لە خزمەتگووزاری کە بەشەک لە بناغە سەرەتاییەکانی کەمەڵگایەکی بەکاربەرە.
بەلام بەوەی هەشتا لە نزیک مەتعەمەکەی “عەلی سوور”ەوەین و چاومان هەشتا لەسەر ریکلامی حەوت بەتەەەکە و ترنتی و فیلمە یەنانییەکەی دوەنییە، با کەمەک بچینە کەلانەکانی دوور لە سەرای سلیمانییەوە و لەوەوە سەیری پرسەی کەیاردیتنەوەیەک بکەین لەبەرانبەر نیشاندانی فیلمی نوەدا. ئەوەی کە بەشەکی کەم لە مشتەرییەکانی لەقەنتەخانەکەی عەلی سوور دەیانویست لە رەگای خزمەتگووزارییەکی زیاتری رەستورانەکەوە بەدەستی بەنن.
یەکەم : شاگردەکی سینەماتەختەیەکی 1 بە 30لە رەگەی دەسکەکی گەورەوە بە سەر شانەوەیە و ریکلامی ئەو فیلمەی لەسەرە کە ئەمەە

نیشان دەدرێت. ئەو کۆڵان و گەڕەکی جەراوجۆری شار دەگەڕا و ئەم پەیامەی بە خەڵکی دەگەیاند. سەیر ئەوەیە لە زمانی ئەو زەمەنەی مندا، نیشاندانی فیلمییان وەک ئیشکردنی فیلم باسدەکرد. نەیاندەووت چ فیلمێک نمایشدەکرێت، دەیانووت چ فیلمێک ئیشدەکات. لە هەمووی جوانتر، ئەو کات بە فیلمیان دەوت، فلیم. کوردانی نی وشەیەک بەهەڵە بەڵام لە رووی کۆمەڵایەتییەوە، جوان و جێکەوتوو. خۆش ئەوە بوو، ئەو برادەرەی کە تەختەکەی بەسەر شانەوە بوو و پۆستکارتی گەورەی فیلمەکەی پیادا هەڵواسرا بوو، کۆمەڵێک ریکلامی دیکەی فیلمەکەی بە رەنگاورەنگی پێبوو کە لەسەر کاغەزێکی A3 چاپکرابوو.
ئاواتی گەورەی مندالانی گەڕەک ، بەدەستهێنانی دانەیەک یان ژمارەیەکی زۆرتر لەو ریکلامانە بوو کە بە هەموو کەسێک نەدەدرا. بەم مەبەستەش، باشترین شتێک بتکردایە، یارمەتیدانی کابرای دارهەڵگربوو کاتێک دەگەیشتە هەورازەکەی لای مزگەوتی “تەکیە رووتەوە” و لە بەر گەرانی زۆریی بە زەربەی گەڕەکەکانی شاردا و ماندووبوونی، زمانی لە عەرزدەخشا. ئەوکات بە ساتێک دارەکەیت لێوەردەگرت و لە هەورازەکەوە سەرت دەخست و دوو سێ دانە ریکلامت حاسڵدەکرد.
هەندێ جار، لای دووکانەکەی “مەلا عوسمان” یان نزیک ئاشەکەی گاورانەوە راماندەگرت و پیماندەوت: دەکرێ کەمێکی “فلیمە”کەمان بۆ بگێڕیتەوە، ئەو کوێی باشە دەیزانی کە ئەم کارە چ کاریگەرییەکی بۆ ریکلامکردنەکەی ئەو تیا دەبێت، یەکسەر دەیووت: یان دوو لەفە قاورمەم بۆ دەکەن، گەندەڵەی جاران، یان ئەوەتا خۆتان دەچن بۆ بینینی.

دووەم. سینەماکانی جاران لە پرسەی کەیاردیتنەوەی خۆیاندا و لە وەرزی هاویندا، لە جیاتی ئەوەی تۆ بچیت بۆ سینەما، ئەوان سینەمایان بۆ دەهێنایتە گەڕەک. سەیارەیەکی گەورە لە چەشنی لۆریدا دەهاتە کەلاوەکەی گاوران کە ئێستا گەراجی “عوسەی تەمین”ی پێدەڵێن. لە بەشی خوارەوەی کەلاوەکەدا کە دیواری دەرەوەی باڵەخانەیەکی گەورە بوو، بە دیووی لای باشووری کەلاوەکەدا ئەگەر پشتت لە ئاشەکەی گاورانی ئەوسا بێت، پەردەیەکیان هەڵدەواسی و بە ئارەزووی خۆیان، ئەو فیلمەیان نیشاندەدا کە لە بەرنامەی خۆیاندا بوو. خەلکی گەڕەک لە سەرکارێز و سەرقەبران و قاوەخانەی سەرچیمەنەوە ، بە خۆیان و ماڵ و منداڵ و شووتی و قاپ و قاجاغی دیکەوە، لەسەر گڵەکە و لە بەرانبەر دیوارەکەدا، بە درێژی و پانی هەموو کەلاوەکە کە بە راستی گەورە بوو، دادەنیشتن و نقەیان لە خۆیان دەبڕی.

سینەما لە شاری سلێمانی جاراندا لە ڕێگای کابرای دارەریکلام بەشانەکەوە و لەرێیە گەڕەکە گەورەکەی گەڕەکەکانی سلێمانیدا، بوو بووە بەشێک لە ژیانی کولتووری 50 ساڵەی پێش ئەمڕۆمان. عەلی سوریش ، لە پاڵ نەبوونی ئەپلیکەیشنی مۆبایلەکانی ئەمڕۆ و کەتەلۆگە زەردەکانی دوێنێی سویددا، جۆرێک لە کاری گەیاندنی زانیاری سینەمایی کەوتبووە سەرشان.
بەلام دەمەوێ لە کەلاوەکەی گاورانەوە بتانهێنمەوە بۆ سەرەتای ئەم وتارە و وێنەکەی سەرەوە. لە ڕاستیدا، ئەم وێنەیەی سەرەوە نزیکایەتییەکی گەورەی لەگەڵ هەمان ئەو وێنەیەدا هەیە کە سەر دیواری باڵەخانە گەورەکەی کەلاوەی گاورانی 50 ساڵ پێش ئیستادا هەبوو. ئەگەر کەسێک دیمەنی ئێوارەیەکی فیلمنیشاندانی کەلاوەکەی گاورانی بچرکاندایە و لە پاڵ وێنەکەی سەرەوە لە تەنیشت یەکەوە دایبنایە، ئەوسا ئاسانتر تێدەگەیشتن ئەم هەموو شەڕ و ئیویەم بەچی بوو.

وێنەکەی سەرەوە، بەشێکە لەو کاردانەوە و پرۆسەی کەیاردیتنەوە تازەیەی کە سینەما لە سوییددا لە ژێر فشارەکانی کۆرۆناو قەید و بەندی تێکەڵنەبوون و مەسافەگرتنی نێوان ئینسانەکاندا کردویەتی بە ڕاستییەکی تازە، بەڵام کێن بە قسەی کاکم: ئاخر بە قسەی ئەو، سلیمانییەکان لەرێیشدا، لە پێش سوییدییەکانەوە بوون. لەم پرسیارەیشدا کە کۆرۆنا لە زەمەنی دیجیتالدا لە بەرانبەر نەهاتنی تەماشاچیانی فیلمەکاندا ، کاتێک کەس ناتوانی بچێت بۆ سینەما، ئەوا سینەما دەکرێ بچێت بۆ لای بینەرانی .
وێنەکەی سەرەوە، دیمەنی ئێوارە نمایشێکی سینەمای یەتەبۆریە لە گۆڕەپانی “بەنان پیرین” و لە ڕێگای شەپۆلی رادیۆیی FMو سیستەمی رادیۆیی ناو سەیارەکەوە، تەقە و زرمەی سەر شاشە دیجیتالەکە ڕێک دیتە ناو ماشین یاخود هەدفۆنەکەی گوێچکەتەوە. جۆرێک لە کاری بازارفرۆشی تازە بۆ دۆزینەوەی کڕیار و بینەری تازە کاتێک ڕێگرییەکانی کە کۆرۆنا دروستیکردوون، سینەما لە هۆڵەکان دەردەهێنێت و دەیباتە پارکێکی گەورەی سەیارەڕاگرتن.

بەڵام کۆرۆنا و دنیایەکی دیجیتاڵی تازە کە کۆرۆنا بە گووروژمی گەورە بەرەوپیشتری دەبات، ئەو دەرفەتەیشمان بۆ دەڕەخسێنێ کە لە زەمەنی مەرگ و ترس و دڵەڕاوکەی ئینسانەکاندا، لە رووخسارە هەناسەسواربووەکەی تووشبوانیدا، رابردوو و یادەوەرییەکانی دوێنێشمان بخاتەوە بەرچاو. یان رووت و قووت، بەشێکی گەورەی رابردوو، لە زەمەنێکی دیکەدا، لە مردندا، دووبارە زیندووبکاتەوە.

ناوهێنانی بەڕێز "عەلی سوور" لەم وتارەدا، لە گێڕانەوەی بەشێک لەو سەرگوزشتانەوەیە کە بەڕیزیان تیایدا بەشداربوون و لە ڕێزلێگرتن و بەرزنەخشاندنی ڕۆڵی ئەم پیاوە زیاتر، هیچ مەبەستێکی دیکەی نییە.

نووسینی: بەکر ئەحمەد

13-05-2020